

امام علی (ع) و قرآن

<http://ghorany.blogspot.com>

اشاره

این آیات را برای شما می آوریم. همان طور که می دانید، آیاتی که در زمینه امامت خاصه وارد شده است، به دو بخش تقسیم می شود:

۱. آیاتی که به طور مستقیم، مسئله امامت را مورد توجه قرار می دهد و به وضوح از آن بحث می کند.
۲. آیاتی که به طور غیرمستقیم از این مسئله بحث می کند.

گرچه آیات قرآن در هر دو قسمت فراوان است، ولی آیاتی را که روشن تر در هر دو بخش نازل شده است، گزینش می کنیم و نخست به سراغ آیات زیر می رویم (البته برای جلوگیری از طولانی شدن مطلب، ترجمه آیات را به قرآن رجوع می دهیم):

۱. (آیه تبلیغ: «یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته، و الله یعصمک من الناس، ان

برخی از دانش آموزان، می پرسند چرا نام امامان و به ویژه نام حضرت علی (ع) و امامت ایشان به صراحت در قرآن نیامده است. در مقاله صفحه ۳۸ و ۳۹ به برخی از دلایل نیامدن اسامی امامان در قرآن پرداخته شد ما در اینجا به برخی از آیاتی که به امامت حضرت علی (ع) اشاره دارند، با مراجعه به یکی از وبگاه های پاسخ گویی، پاسخ می دهیم

کلیدواژه ها: امام علی (ع)، قرآن، آیات امامت.

آیات امامت امام علی (ع) در قرآن

آیات زیادی در قرآن مجید وجود دارد که به صورت غیرمستقیم به شخصیت و امامت حضرت علی (ع) و خاندان کریم آن حضرت (ع) مربوط است. برای نمونه، تعدادی از

الله لا يهدى القوم الكافرين» [مائده/ 67].

۲. آیه ولایت: «اتما وليکم الله ورسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکاة و هم راکعون» [مائده/ 55].

۳. آیه اولی الامر: «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم». (۳)

۴. آیه صادقین: «یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و کونوا مع الصادقین». (۴)

۵. آیه قربی: «قل لا اسئلكم علیه اجرا الا الموده فی القربی». (۵)

بخش دوم: آیات فضائل حضرت علی (ع)

در این بخش به سراغ آیاتی از قرآن مجید می‌رویم که مستقیماً موضوع خلافت و ولایت را بازگو نمی‌کنند ولی فضیلتی بزرگ از حضرت علی (ع) را در بردارند و در مجموع نشان می‌دهند که حساب علی (ع) از دیگران کاملاً جداست: ۱. آیه مباهله: «فمن حاجک فیه من بعد ما جائک من العلم فقل تعالوا ندع ابنائنا و ابنائکم و نساننا و نساءکم و أنفسنا و أنفسکم ثم نبتهل فنجعل لعنة الله علی الکاذبین» [آل عمران/ 61].

۲. آیه خیر البریة: «ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات اولئک هم خیر البریة» [بینه/ 7].

۳. آیه لیلۃ المبیت: «و من الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضات الله و الله رؤوف بالعباد» [بقره/ 207].

۴. آیه حکمت: «یؤتی الحکمة من یشاء و من یؤت الحکمة فقد اوتی خیراً کثیراً و ما یذکر الا اولوا الالباب» [بقره/ 269].

۵. آیات سوره هل ائی (انسان): «هل ائی علی الانسان حین من الدهر لم یکن شیئاً مذکوراً» مخصوصاً آیات هفتم تا دهم این سوره

لحن گفتاری

۶. آیات آغاز سوره براءت: آیات آغاز سوره براءت دربارهٔ اعلان جنگ به مشرکان پیمان شکن نازل شده است. تقریباً تمام مفسران و مورخان اتفاق نظر دارند که در سال نهم

«وقتی ابوبکر سؤال می‌کند آیا چیزی بر ضد من نازل شده است که من نباید سوره را ابلاغ کنم، پیامبر (ص) می‌فرماید: «امرت ان لا یبلغه الا انا و رجل منی؛ من مأمور شده‌ام که این سوره (برائت) را ابلاغ نکند، مگر من یا مردی که از من است». (۱۱)

هجری، هنگامی که این آیات نازل شد و پیمان‌های این گروه از مشرکان را نقض کرد، پیامبر (ص)، ابوبکر را برای ابلاغ این فرمان انتخاب کرد تا به هنگام حج، در مکه آن را برای عموم مردم بخواند. ولی چیزی نگذشت که آیات را از او گرفت و به علی (ع) داد و آن حضرت را مأمور ابلاغ آن کرد تا در مراسم حج به تمام اهل مکه ابلاغ کند و او چنین کرد.

«وقتی ابوبکر سؤال می‌کند آیا چیزی بر ضد من نازل شده است که من نباید سوره را ابلاغ کنم، پیامبر (ص) می‌فرماید: «امرت ان لا یبلغه الا انا و رجل منی؛ من مأمور شده‌ام که این سوره (برائت) را ابلاغ نکند، مگر من یا مردی که از من است». (۱۱)

۷. آیه سقایۃ الحاج: می‌فرماید: «أجعلتم سقایۃ الحاج و عمارة المسجد الحرام کمن آمن بالله و الیوم الآخر و جاهد فی سبیل الله لا یتوون عندالله و الله لا یهدی القوم الظالمین» [توبه/ 19].

۸. آیه صالح المؤمنین: «و ان تظاهرا علیه فان الله هو و لاه و جبریل و صالح المؤمنین و الملائکة بعد ذلک ظهیر» [تحریم/ 4]. بعضی از همسران پیامبر (ص) را که تخلفی کرده بودند، مخاطب این آیه ساخت.

۹. آیه وزارت: از زبان حضرت موسی (ع) می‌خوانیم: «واجعل لی وزیراً من اهلی - هارون اخی - اشد به ازری - و اشر که فی امری» [طه/ 32-29].

پیامبر گرامی اسلام (ص) نیز برای پیشبرد اهداف رسالتش، همین خواسته را از خداوند تقاضا کرد تا در امر رهبری مردم، علی (ع) را برادرش و پشتیبان و خلیفه و وزیرش قرار دهد.

۱۰ و ۱۱. آیات سوره احزاب: «من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه فمنهم من قضی نحبه و منهم من ینتظر و ما بدلوا تبدیلاً» [احزاب/ 23]. «و رد الله الذین کفروا بغیظهم لم ینالوا خیراً و کفی الله المؤمنین القتال و کان الله قویاً عزیزاً» [احزاب/ 25].

۱۲. آیه بینه و شاهد: «افمن کان علی بینة من ربه و یتلوه شاهد منه و من قبله کتاب موسی اماماً و رحمة اولئک یؤمنون به» [هود/ 11].

۱۳. آیه صدیقون: «و الذین آمنوا بالله و رسله اولئک هم الصدیقون و الشهداء عند ربهم اجرهم و

نورهم» [حدید/ ۱۹].

۱۴. آیه نور: «یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و آمنوا برسوله یؤتکم کفیلین من رحمته و یجعل لکم نوراً تمشون به و یغفر لکم و الله غفور رحیم» [حدید/ ۲۷].

۱۵. آیه انذار: «و انذر عشیرتک الاقربیین - و اخفض جناحک لمن اتبعک من المؤمنین» [شعرا/ ۲۱۵ و ۲۱۴].

۱۶. آیه مرج البحرین: «مرج البحرین

یلتقیان - بینهما برزخ لا یبغیان - فبأی آلاء ربکما تکذبان - یرج منهنما اللؤلؤ و المرجان» [الرحمان/ ۱۹-۲۲].

۱۷. آیه نجوی: «یا ایها الذین آمنوا اذا ناجیتم الرسول فقدموا بین یدی نجواکم صدقة ذلک خیر لکم و أظہر فان لم تجدوا فان الله غفور رحیم» [مجادله/ ۱۲]. این آیه شریفه به مسلمانان دستور داد: اگر می خواهید با پیامبر (ص) نجوا کنید، قبل از این کار، صدقه ای در راه خدا بدهید. این دستور، آزمون جالبی به وجود آورد برای مدعیان قرب به پیامبر (ص). همگی جز علی (ع) از دادن صدقه و انجام نجوا خودداری کردند.

۱۸. آیه سابقون: «و السابقون السابقون اولئک المقربون - فی جنات النعیم - ثلثه من الاولین - و قلیل من الآخرین» [واقعه / ۱۴ - ۱۰] امام صادق (ع) فرمود: منظور علی بن ابیطالب (ع) است.

۱۹. آیه اذن واعیه: «لنجعلها لکم تذکره و تعبها اذن واعیه» [حاقه/ ۱۲]. در روایتی هم پیامبر (ص) به علی (ع) فرمود: تو گوش های نگاه دارنده علم و دانش منی.

۲۰. آیه مودت: «ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات سیجعل لهم الرحمن وداً» [مریم/ ۹۶].

۲۱. آیه منافقان: «لو نشاء لاریناکهم فلعرفتہم بسیماهم و لتعرفتہم فی لحن القول» [محمد/ ۳۰].

در حدیث مشهوری از ابوسعید خدری، در تفسیر جمله «ولتعرفتہم فی لحن القول» می گوید: بئغضہم علی بن ابیطالب (ع): آنها را می توان از طریق عداوت با حضرت علی (ع) شناخت.

۲۲. آیه ایذاء: «ان الذین یؤذون الله و رسوله لعنہم الله فی الدنیا و الاخرة و أعد لهم عذاباً مهیناً» [احزاب/ ۵۷]. در روایات متعددی از اهل سنت و اهل بیت (ع)

آیه مسئولون: «وقفوہم انہم

مسئولون» [صافات/ ۲۴]. در

روایات متعددی حتی از ابوسعید

خدری، نقل شده است که از

ولایت علی بن ابی طالب (ع) سؤال

می کنند. (۳۱)

رسیده است که پیامبر (ص) فرمود: ای علی! هر که تو را آزار برساند، مرا آزار رسانده است.

۲۳. آیه انفاق: «الذین ینفقون

اموالہم باللیل و النهار سراً و علانیة

فلہم اجرہم عند ربہم و لا خوف

علیہم و لا ہم یحزنون». [بقره/

۲۷۴]. روایات بسیاری در شأن نزول

این آیه وارد شده که نشان می دهد.

نخستین بار درباره علی (ع) نازل شده است.

۲۴. آیه محبت: «یا ایها الذین آمنوا من یرتد منکم

عن دینہ فسوف یأتی الله بقوم یحبہم و یحبونہ اذلة علی

المؤمنین أعزہ علی الکافرین یجہدون فی سبیل الله و لا

یخافون لومة لائم ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء والله واسع

علیم» [مائده / ۵۴]. از مناقب عبدالله شافعی وارد شده که

این آیه شریفه درباره علی (ع) نازل شده است.

۲۵. آیه مسئولون: «وقفوہم انہم مسئولون» [صافات/

۲۴]. در روایات متعددی حتی از ابوسعید خدری، نقل شده

است که از ولایت علی بن ابی طالب (ع) سؤال می کنند. (۳۱).

شما برای دستیابی به اطلاعات جامع تر، می توانید

به کتاب هایی مانند «بحار الانوار مرحوم مجلسی (ره)» و

«علی (ع) در قرآن» و نیز «علی (ع) کیست؟ مرحوم کمپانی»

و به تفاسیر روایی قرآن مجید همانند «نور الثقلین» و

«تفسیر برهان» مراجعه فرمایید.

پی نوشت

۱. مائده (۵)، آیه ۶۷-۲. مائده (۵)، آیه ۵۵-۳. نساء (۴)، آیه ۵۹.

۴- توبه (۹)، آیه ۱۱۹. ۵- شوری (۴۲)، آیه ۳۳. ۶. آل عمران

(۳)، آیه ۶۱-۷. بینه (۹۸)، آیه ۷-۸. بقره (۲)، آیه ۲۰۷-۹.

بقره (۲)، آیه ۲۶۹-۱۰. انسان (۷۶)، آیه. ۱۱. مسند احمد بن

حنبل، ج ۱، ص ۳، به نقل از آیت الله مکارم شیرازی، پیام قرآن،

ج ۹، ص ۲۸۸-۱۲. توبه (۹) آیه ۱۹-۱۳. تحریم (۶۶)، آیه ۴. ۱۴

طه (۲۰)، آیه ۲۹-۳۲-۱۵. احزاب (۳۳)، آیه ۲۳-۱۶. همان، آیه

۲۵-۱۷. هود (۱۱)، آیه ۱۷-۱۸. حدید (۵۷)، آیه ۱۹-۱۹. همان،

آیه ۲۷-۲۰. شعرا (۲۶)، آیه ۲۱۴ و ۲۱۵-۲۱. الرحمان (۵۵)، آیه

۱۹-۲۲-۲۲. مجادله (۵۸) آیه ۱۲. ۲۳. واقعه (۵۶)، آیه ۱۰-۱۴.

۲۴-حاقه (۶۹)، آیه ۱۲-۲۵. مریم (۱۹)، آیه ۹۶-۲۶. محمد

(۴۷)، آیه ۳۰-۲۷. احزاب (۳۳)، آیه ۵۷-۲۸. بقره (۲)، آیه

۲۷۴-۲۹. مائده (۵)، آیه ۵۴-۳۰. صافات (۳۷)، آیه ۳۱-۲۴

آیت الله مکارم شیرازی، پیام قرآن، ص ۱۷۷-۳۹۴ (با اقتباس) و

تفسیر القرآن، آیات مربوطه.